Algemene beschouwingen

Voorzitter,

In Diemen hebben we het goed voor elkaar. Een mooi, groeiend dorp, vooroplopend met duurzaamheid en met goede voorzieningen. Een eigen bieb, ruimte om te sporten, talloze verenigingen en evenementen waar mensen elkaar kunnen ontmoeten. En een fatsoenlijk publiek debat, waar zelfs de moeilijkste onderwerpen met respect en zorgvuldigheid kritische kunnen worden besproken. Het is niet voor niets dat mensen soms vragen naar het geheim van Diemen.

Al dit moois is niet vanzelfsprekend. Dat moeten we koesteren en dat vergt continu onderhoud. Dat vergt ook dat we scherpe keuzes maken. Soms ook lastige keuzes. Niet alles kan en zeker niet tegelijk. Dat hoort bij goed bestuur. De nummer 1 prioriteit voor D66 Diemen is daarbij onze woonopgave. Ook waar dat schuurt met andere zaken die ons zeer nauw aan het hart gaan, zoals lastenverhoging, een middelbare school of meer groen.

Vandaag wil ik u meenemen in waarom de woonopgave voor D66 op 1 staat en welke keuzes wij daarin maken. Hoe we met ruimte voor sport, duurzaamheid en ontmoeten en verbinden, zorgen dat we ook goed kunnen wonen in Diemen. En tot slot hoe wij het kritische debat in Diemen willen beschermen.

Want niet iedereen heeft de basis om van het moois in Diemen te kunnen genieten. Het begint met een woning. Dat is de basis voor alles. Jongeren wonen bij hun ouders en kunnen niet op eigen benen staan of de volgende stap in hun relatie zetten. Stellen met een kinderwens stellen die uit, omdat zij geen ruimte hebben waar een kind kan opgroeien. Gescheiden ouders kunnen geen huizen dicht bij elkaar vinden, waardoor zij hun kinderen niet meer echt gezamenlijk kunnen opvoeden. Ouderen zitten vast in een veel te grote woning.

Voor al deze mensen staat hun leven in de pauzestand. Zij kunnen zich niet verder ontwikkelen, niet verder met hun leven. Omdat de basis, hun huis, niet op orde is. En voor een steeds grotere groep is het probleem nog groter: zij zijn dak- of thuisloos.

En helaas is dat voor steeds meer mensen in Nederland de dagelijkse praktijk. Zij slapen illegaal in een bedrijfspand, bij vrienden op de bank, in hun auto, of (en dat gebeurt steeds vaker) onder de brug. Je hoeft ’s ochtends maar door Amsterdam te fietsen en je ziet dat onder elk afdakje en windvrij hoekje een slaapzak ligt. In onze regio zijn er 13.000 dak- en thuislozen, waarvan 1700 kinderen. Deze week heeft de Kinderombudsman nog een oproep gedaan om meer prioriteit te geven aan dakloze kinderen.

En denk niet dat dit alleen gebeurt als je hele domme keuzes maakt. Ieder van ons kan in de huidige woningmarkt met 1 of twee keer pech afglijden.

- Je gaat scheiden,
- je vindt geen woning binnen je budget,
- je slaapt bij vrienden op de bank, totdat je je netwerk hebt uitgeput.
- Dan slaap je in je auto.
- Het gaat door alle stress niet goed op je werk, en je raakt je baan kwijt.
- En dan ook je auto.
- En dan gaat het snel. Er is geen plek in de opvang.
- De daklozenvakbond heeft onderzocht dat iemand die op straat overnacht, gemiddeld binnen twee weken een traumatische ervaring heeft. Dat betekent of een diefstal van al je spullen, een verkrachting of helemaal in elkaar geslagen worden.
- Je neemt wat om de pijn te verlichten. En voor je het weet ben je een verslaafde dakloze, wiens leven verwoest is en overlast veroorzaakt op straat.

Voorzitter, we zien de mensen op staat overnachten. We weten dat er alleenstaande moeders met hun kinderen in kelderboxen wonen. We weten dat er mensen bij hun gewelddadige partner blijven omdat ze anders dakloos worden. En we weten dat er talloze mensen niet door kunnen stromen naar een woning die past bij hun gezinssituatie.

Voorzitter, we weten dat het gebeurt en we laten het gebeuren als samenleving. Nog niet zo lang geleden was dakloosheid alleen iets voor zorgmijders. Konden gescheiden stellen uit elkaar zonder dat er meteen een woonprobleem ontstond, en konden jongeren hun eigen leven beginnen. We hebben als samenleving dit probleem laten ontstaan. We falen als samenleving. Er zijn simpelweg te weinig huizen.

Wat kunnen wij als Diemen doen? Wij kunnen het niet oplossen, maar we kunnen wel bijdragen aan de oplossing. Door in samenwerking met centrumgemeente Amsterdam te werken aan meer opvang, maar vooral door meer woningen. Daarom staat voor D66 het bouwen van betaalbare woningen op 1. Onze verkiezingscampagne draaide om het bouwen van 2000 woningen in de deze vier jaar. En daarom zijn we ook zo blij met ons coalitieakkoord, waarin we de keuzes maken om nog meer woningen te bouwen en deze begroting, waarin we de financiële keuzes maken om dit mogelijk te maken.

Want er is schaarste in Diemen. Schaarste in geld, maar vooral schaarste in ruimte. En daarom zijn soms moeilijke keuzes nodig. Zoals voor ons recent het loslaten van de middelbare school bij het Duranbad. Maar denk ook aan inwoners die soms ineens hun mooie uitzicht op het groen verliezen als er woningen bijkomen, zoals recent in de Sniep

en in Buitenlust. Maar het is aan ons als raad om dan een belangenafweging te maken en te kiezen in schaarste. Wij hebben onze keuze gemaakt.

Daarom zijn we ook zo blij met de plannen in deze begroting. Met de investeringen in de de woningen bij het Duranbad, met de Rietschuurhof, met Holland park en de Harmonielaan. En ook het onderzoek naar woningbouw op de Griend. Op al deze plekken komen woningen. En in iedere woning komt iemand te wonen die een volgende stap in zijn leven kan maken.

Dat je een prioriteit hebt, betekent natuurlijk niet dat je blind bent voor al het andere. Want we willen niet alleen dat mensen een huis hebben, maar ook dat mensen een fijn thuis in Diemen hebben. We willen een leefbaar dorp, waar mensen naar elkaar omkijken. We vinden het belangrijk om te blijven kijken naar de belangen van jongeren. Op de woningmarkt natuurlijk. Maar ook naar wat zij nodig hebben voor een leefbaar dorp. En dan komen we weer terug bij het begin: we hebben dat al best wel goed voor elkaar in Diemen. Met ruimte voor sport, voor klimaat en voor ontmoeten en verbinden.

En met deze begroting maken we ook dat weer een beetje beter. Want dit college heeft al belangrijke stappen gezet. Een prachtig nieuw sportcentrum Duran met meer ruimte voor sport en ontmoeten. Stevige plannen voor de warmtetransitie, waarmee Diemen voorop kan blijven lopen in duurzaamheid. En mooie plannen voor een permanent dorpsfonds waarmee we de energie van Diemen800 op het gebied van ontmoeten en verbinden kunnen blijven vasthouden.

- Op het gebied van de warmtetransitie dienen we een motie in. Want we vinden wij het van belang om onze inwoners extra goed te blijven informeren over alles wat bij de warmtetransitie komt kijken. Zoals we ook in de nieuwe isolatiegids kunnen lezen ‘ Isoleren is ventileren’. Daarom dienen wij een motie in over Gezonde lucht, gezond huis:
    - We vragen het college:
    - een leenprogramma te starten waarmee inwoners een CO_2-meter kunnen lenen die hen eenvoudig (kwantitatief en kwalitatief) toont of de luchtkwaliteit in huis voldoende is;
    - dit leenprogramma samen met Daarom Duurzaam Diemen vorm te geven, bijvoorbeeld via de Energiecoaches;
    - gebruikers van het leenprogramma handelingsperspectief te bieden om de luchtkwaliteit in hun woning te verbeteren.
    - inwoners te informeren over het bestaan van het leenprogramma en het belang van het meten van de luchtkwaliteit in huis.

Voorzitter, aan het begin van mijn verhaal had ik het over het geheim van Diemen. Misschien is het wel, dat wij omdat we hier elkaar regelmatig ontmoeten, ook een fatsoenlijke en zorgvuldige discussie met elkaar kunnen voeren. Dat moeten we koesteren.

We willen dat er in onze gemeenschap in Diemen ruimte blijft voor het respectvolle debat. Voor volwassenen, maar nog meer voor jongeren, wordt dit steeds moeilijker gemaakt door de algoritmes in onze digitale leefomgeving.Denk aan die tiener die alleen op zijn zolderkamer zit achter zijn computer. Die heeft wel een dak boven zijn hoofd, maar is alsnog niet veilig. Want via die computer komt de grootst mogelijke drek onze huizen binnen. Niet willekeurig, maar gestuurd door een aantal te grote en te machtige bedrijven. Denkbeelden die recht ingaan tegen onze samenleving.

- Daarom dienen we een motie met name jongeren bewust van te maken en te beschermen. Zodat we in Diemen ook in de toekomst met elkaar van mening kunnen blijven verschillen.
  - Verzoekt het college:
  - Aandacht te vragen voor kritisch denken, algoritmes, online meningsvorming en desinformatie door met onderwijsinstellingen, de OBA, jeugdgezondheidszorg en jongerenwerk te verkennen hoe bestaande mediawijsheidsactiviteiten kunnen worden versterkt met aandacht voor deze onderwerpen
  - algoritmes, online meningsvorming, desinformatie en kritisch denken;
  - Dit onderwerp mee te nemen in de bestuurlijke gesprekken met de Diemense schoolbesturen;
  - Bij de uitwerking van het Meerjarenbeleidsplan Integrale Veiligheid 2027–2030 aandacht te besteden aan de maatschappelijke gevolgen van online beïnvloeding, voor zover deze raken aan lokale veiligheid en weerbaarheid;
  - De raad uiterlijk bij de Kadernota 2028 te informeren over de mogelijkheden, beoogde resultaten en eventuele financiële consequenties.
- Soms is het al te laat en moeten we tegengas geven aan extreme denkbeelden die al ontstaan zijn. En daarom dienen wij de motie van PRO over queer acceptatie mede in.
- Kritisch kijken naar wat we beter kunnen doen met algoritmes geld natuurlijk niet alleen voor onze inwoners, maar ook voor ons. Daarom dienen we met de VVD ook de motie ‘niet praten maar promten’ in over hoe we in Diemen om gaan met AI. M

Voorzitter, in Diemen hebben we het goed voor elkaar. Een mooi, groeiend dorp, vooroplopend in duurzaamheid en met goede voorzieningen. Waar mensen met elkaar in gesprek gaan als het moeilijk wordt. Ik heb u verteld hoe wij dat als D66 Diemen willen behouden en verbeteren. Met wonen op 1, en daarnaast aandacht voor sport, duurzaamheid en ontmoeten en verbinden. Daar blijven wij aan werken en daar mag u ons op aanspreken. Want het begint bij een woning. Ik dank u voor uw aandacht.